

ÖĞRETMEN YETİŞTİREN YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ KAYNAĞI OLARAK ANADOLU ÖĞRETMEN LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ahmet Çoban

Öz

Anadolu Öğretmen Liselerinin amacı, öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarına öğrenci hazırlamaktır. Bugün Türkiye’de 103 Anadolu Öğretmen Lisesi bulunmaktadır. Ancak, bu liselerden mezun olanların çoğu öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarını tercih etmemektedir. Bu durumu etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Araştırmanın amacı, bu faktörleri saptamak ve çözüm önerileri geliştirmektir.

Anahtar Sözcükler

*Anadolu Öğretmen Lisesi, Öğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumları.
Evaluation of Opinions of The Students Attending Anatolian Teaching High
Schools as A Source of The Higher Education Institutions Training Teachers*

Abstract

The aim of Anatolian Teaching High Schools is to prepare students for higher education institutions training teachers. Today, there are 103 Anatolian Teaching High Schools in Turkey. However, most of the students having been graduated from these high schools never prefer the higher education institutions training teachers. It is a well-known fact that there are several factors affecting this situation. The aim of this study, is to determine these factors and suggest some solutions.

Key Words

*Anatolian Teaching High School, Higher Education Institutions Training
Teachers*

Giriş

Her meslekte bulunması gereken bazı temel özellikler vardır. “Öğretmenlikte de en az diğer profesyonel meslekler gibi temel bazı özelliklerin bulunması gerektiği bugün az gelişmiş ülkelerde dahi kabul edilmiş bir gerçek olduğu gözlenmektedir” (Çağlar, 1987: 286). Öğretmen yetiştirme programlarına seçilecek adayların ilgi, yetenek ve isteklerinin göz önüne alınması, verim ve kalite bakımından önemlidir. Çünkü “bireyin belli bir meslekte başarılı olması onun mesleğe ilişkin yeterliklere sahip olup olmaması ile yakından ilişkilidir. Bu olgu, öğretmenlik mesleği için de geçerlidir. Bu yeterliklerin, öğrenciler ilgili öğretim kurumlarına yerleştirilirken dikkate alınması gerekir” (Gürkan, 1993: 96). Aksi durumda, programı tanımadan ve arzusu dışında programa yerleşen veya yerleştirilen adayların bir bölümünün daha sonra çeşitli nedenlerle programı bıraktıkları gözlenmektedir. Ok'un Fisher ve Feldmann'dan yaptığı alıntılarda, öğretmen yetiştirme programlarından ayrılan veya başarısız olan öğrencilerin bu programları yeterince tanımadıkları ya da bir başka alana ilgi duydukları saptanmıştır. Illinois Üniversitesi'nde öğretmen yetiştirme programını tamamlamadan ayrılan öğrencilerin büyük bir bölümü, başka bir programa ilgi duyduklarını dile getirmişlerdir (Ok, 1992: 56).

Öğretmen yetiştiren kurumlara alınacak öğrencilerin seçiminin tartışıldığı On birinci Milli Eğitim Şûrası'nda şu önerilere yer verilmiştir (MEB,1991: 97):

1.Öğretmenlik, herkesin yapabileceği bir meslek olarak düşünülmemeli; gerçekten bu mesleğe yatkın kişilerin programlara kaydolması sağlanmalıdır. Bunun için de, seçme ve yerleştirme sınavı yanında, adaylara öğretmenlik tutumlarını ölçen ölçekler de uygulanmalıdır.

2.Öğretmen yetiştiren kurumlara, öğretmen talep projeksiyonları yapılarak öğrenci alınmalıdır.

3.Ortaöğretim programlarında yer alacak seçimlik dersler arasına, öğretmenliği motive edici dersler konulmalıdır.

4.Öğretmen eğitimi sırasında, öğretmenlik mesleğine veya alanına yatkın olmadığı gözlenen öğretmen adaylarının başka bir alanda istihdamlarına imkân verecek bir mekanizma oluşturulmalıdır.

Öğrenci seçimi ile birlikte öğrenci kaynağının tartışıldığı Onikinci Milli Eğitim Şurası'nda ise, öğretmen yetiştiren kurumlara alınacak öğrencilerin, ortaöğretim kademesinde yönlendirilmesi; bu amaçla, öğretmen liselerinin Devlet Planlama Teşkilatı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın destekli çalışmalarında belirtildiği gibi, yeniden öğretmen adayı yetiştirmeleri ve sayıları ile kapasitelerinin artırılması; bu liselere gerek yatılı gerekse gündüzlü olarak alınacak öğrencilerin sınav ve mülakatla seçilmesi kararlaştırılmıştır (Çoban, 1996: 37).

Burada önemli olan, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının öğrenci kaynağını geniş tabandan yetenekli adayların oluşturmasıdır. Bu yolla akla ilk gelen güçlü kaynak, öğrencilerini geniş bir çevreden sınavla seçen öğretmen liseleridir (Kavcar, 1982: 212). Çünkü öğretmen liselerinden gelen öğrenciler diğer kaynaklardan gelenlere oranla öğretmenlik mesleğine daha yatkın olmaktadır (MEB, 1991: 223). Öğretmen liselerinin, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarına öğrenci seçmede asıl kaynak olmaları, öğretmen eğitiminin niteliğini olumlu yönde etkileyecektir. Bunun için, bu okulların cazip hale getirilmesi ve programlarının yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bu okullardan, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarına geçiş kolaylığı da sağlanmalıdır.

Bilindiği gibi Yükseköğretim Kurulu ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında öğretmen yetiştiren kurumlara öğrenci seçmede asıl kaynak olması amacıyla; 1989-1990 yılından itibaren 10 öğretmen lisesi Anadolu Öğretmen Lisesi'ne dönüştürülmüştür. Anadolu Öğretmen Liseleri'nin birinci yılı hazırlık sınıfı olmak üzere öğrenim süreleri dört yıl olarak belirlenmiştir. 1990-1991 öğretim yılında mevcut öğretmen liselerinin tamamı Anadolu Öğretmen Lisesi'ne dönüştürülerek yeni açılan 17 Anadolu Öğretmen Lisesi ile birlikte bu okulların sayısı 47'ye, 1991-1992 öğretim yılında da 61'e yükselmiştir (Çoban, 1996: 38). Bugün bu sayı 103'tür (MEB, 2003: 62-63). Bu çerçevede, "öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının öğrenci kaynaklarından en önemlisi olarak görülen Anadolu Öğretmen Liseleri'ne alınacak öğrencilerin seçiminde kullanılacak objektif ölçütler saptanarak mevcut öğrenci alma sisteminin daha da iyileştirilmesine çalışılmaktadır" (MEB, 1993: 6).

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 20.11.1990 tarih ve 159 sayılı kararla Anadolu Öğretmen Liseleri Yönetmeliği'ni biçimlendirmiş, bu okulların amaç, kuruluş ve görevlerini 5.madde başlığı altında aşağıdaki şekilde ifade etmiştir.

Anadolu Öğretmen Liseleri, Milli Eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak;

1. Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarına öğrenci hazırlamak,
2. Öğrencilerine öğretmenlik ruhu aşlamak ve öğretmenlik mesleğini sevdirmek,
3. Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği davranışları kazandırmak,
4. Bütün öğrencilere ortaöğretim düzeyinde ortak bir genel kültür vermek,

5. Ülke kalkınmasına maddi ve manevi katkıda bulunma şuurunu ve gücünü kazandırmak, amacıyla ortaokul üzerine bir yıl hazırlık olmak üzere toplam dört yıl normal öğretim süreli, yabancı dil eğitimi ağırlıklı, öğretmenlik mesleğine ilgi, istek ve yatkınlık kazandırıcı derslere yer veren, paralı, parasız yatılı ve gündüzlü eğitim ve öğretim yapan ortaöğretim kurumlarıdır (MEB, 1992: 302).

Öte yandan, Anadolu Öğretmen Liselerine aday seçimi ile ilgili 13. Madde başlığı altında “aday seçimi yapılırken, öğrencinin öğretmenlik mesleğine karşı ilgisinin bulunup bulunmadığı da göz önüne alınmalıdır” ifadesine yer verilmiştir.

İşte bu yönetmeliklerde yer alan ifadelerin uygulamada istenilen düzeyde gerçekleşip gerçekleşmediğini saptamak, bu okullara devam eden öğrencilerin görüşlerinin saptanmasıyla mümkündür.

Amaç

Araştırmanın amacı,

1. Anadolu Öğretmen Lisesi öğrencilerinin bu okulu tercih nedenlerine,
2. Bu okul yerine nereyi kazanmak istediklerine,
3. İyi eleman yetiştirilen meslek alanlarına,
4. Toplumda ihtiyaç duyulan mesleklere,
5. En çok kendilerini yetenekli gördükleri mesleklere,
6. Üniversite sınavlarında tercih etmeyi düşündükleri mesleklere,
7. Bu meslekleri seçmelerine etki eden en önemli faktörlere ilişkin görüşlerini belirleyerek, bu okulların öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarına kaynaklık yapıp yapmadıklarını ortaya koymaktır.

Yöntem

Araştırma, Sivas Anadolu Öğretmen Lisesi öğrencilerinin amaçlar kısmında yer alan konulara ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik tarama modelinde bir çalışmadır.

Dört yıllık eğitim-öğretim sürecinin başıyla sonu arasında önemli bir farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla hazırlık sınıfı öğrencileri ile son sınıf öğrencileri araştırmaya katılmıştır. Toplam öğrenci sayısı; 66’sı hazırlık sınıfı öğrencisi, 64’ü ise son sınıf öğrencisi olmak üzere 130’dur.

Öğrencilerin yukarıda belirtilen konulara ilişkin görüşlerini almak amacıyla ankette açık uçlu sorulara yer verilmiş, elde edilen veriler frekans ve yüzde işlemleri kullanılarak tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır. Tek frekanslı olan tablo gözenepleri birleştirilerek “v.s.” kısaltmasıyla ifade edilmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, ankette yer alan,

1. Anadolu Öğretmen Lisesi'ni niçin tercih ettiniz?
2. Anadolu Öğretmen Lisesi yerine nereyi kazanmak isterdiniz?
3. Sizce, üniversitelerimizde en çok hangi meslekler için iyi eleman yetiştirilmektedir, sırasıyla üç tanesini yazınız?
4. Sizce, toplumda en çok ihtiyaç duyulan üç tane mesleği sırasıyla yazınız?
5. En çok hangi meslekler için kendinizi yetenekli görüyorsunuz, sırasıyla üç tanesini yazınız?
6. Üniversite sınavlarında tercih edeceğiniz ilk üç mesleği sırasıyla yazınız?
7. Üniversite sınavlarında mesleği seçmenize etki eden en önemli faktörleri önem sırasına göre en fazla üç şıkki 1,2,3 rakamları kullanarak numaralandırınız? açık uçlu sorulara verilen cevaplarla ilgili bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Anadolu Öğretmen Lisesini Tercih Nedenleri

“Anadolu Öğretmen Lisesini Niçin Tercih Ettiniz?” sorusuna, öğrencilerin verdikleri cevaplar Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Anadolu Öğretmen Lisesini Tercih Nedenleri

TERCİH NEDENLERİ	Hazırlık Sınıfları		Son Sınıflar	
	f	%	f	%
Eğitiminin iyi olması	23	34.9	25	39.1
Öğretmen olmak için	12	18.2	7	10.9
Ek puan için			6	9.4
İngilizce eğitim olanağı sağladığı için	5	7.6		
Sevdiğim için	8	12.1	4	6.3
Her yönden daha iyi olduğu için	4	6.1		
Daha önceden güzel bir okul olduğunu duyduğum için	3	4.5	2	3.1
Üniversiteye daha iyi hazırlanmak için	3	4.5		
Şans eseri			2	3.1
İyi bir okul kazanamadığım için			3	4.7
Anne ve babamın isteği			2	3.1
Başka nedenler	7	10.6	6	9.4
Cevapsız	1	1.5	7	10.9
Toplam	66	100.0	64	100.0

Tablo 1’de görüldüğü gibi, Hem hazırlık sınıfı öğrencileri, hem de son sınıf öğrencileri büyük oranla (%34.9, %39.1) eğitiminin iyi olması nedeniyle bu okulu tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Her iki grubun daha sonraki tercih nedenleri ise, öğretmen olma istekleri olduğu görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin öğretmen olmaktan çok, eğitiminin iyi olması nedeniyle bu okulu tercih ettikleri şeklinde yorumlanabilir.

Kazanmak İstedikleri Okullar

“Anadolu Öğretmen Lisesi Yerine Nereyi Kazanmak İsterdiniz?” sorusuna, öğrencilerin verdikleri cevaplar Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Öğrencilerin Kazanmak İstedikleri Okullar

OKULLAR	Hazırlık Sınıfları		Son Sınıflar	
	f	%	f	%
Fen Lisesi	45	68.2	29	45.3
Hiçbir yeri	8	12.1	12	18.8
Genel Lise			4	6.2
Askeri Lise	4	6.1	3	4.7
Anadolu Lisesi			2	3.1
Meslek Lisesi	2	3.0	3	4.7
Başka bir A.Ö.L. hariç her yer			1	1.6
Her hangi bir okul	1	1.5		
Cevapsız	6	9.1	10	15.6
Toplam	66	100.0	64	100.0

Tablo 2’de görüldüğü gibi, hem hazırlık sınıfı öğrencileri, hem de son sınıf öğrencileri büyük oranla (%68.2, %45.3) “Fen Lisesi”ni kazanmak istediklerini belirtmişlerdir.

Öte yandan, hazırlık sınıfı öğrencilerinin yaklaşık olarak sekizde biri (%12.1), son sınıf öğrencilerinin ise yaklaşık olarak beşte biri (%18.8), bu okuldan memnun olduklarını belirtmişlerdir.

İyi Eleman Yetiştirilen Meslek Alanları

“Sizce Üniversitelerimizde En Çok Hangi Meslekler İçin İyi Eleman Yetiştirilmektedir?” sorusuna, öğrencilerin verdikleri cevaplar Tablo 3’de (Ek-1) yer almaktadır.

Tablo 3’te görüldüğü gibi, hem hazırlık sınıfı öğrencileri, hem de son sınıf öğrencileri I. sırada öğretmenlik mesleği, II. sırada ise doktorluk mesleği için iyi eleman yetiştirildiğini belirtmişlerdir. Hazırlık sınıfı öğrencileri III. sırada da doktorluk mesleği için, son sınıf öğrencileri ise öğretmenlik mesleği için iyi eleman yetiştirildiğini belirtmişlerdir.

Bununla birlikte diğer meslekler bir kategoride değerlendirildiği takdirde hazırlık sınıfı öğrencileri sadece I.sırada çoğunlukla (%53.0) öğretmenlik mesleği için iyi eleman yetiştirildiğini belirtirken, II. ve III. sırada hem hazırlık sınıfı öğrencileri hem de son sınıf öğrencileri büyük oranlarla (%75.8, %59.4, %68.2, %45.3) diğer meslekler için iyi eleman yetiştirildiğini belirtmişlerdir.

Bu sonuç, hazırlık sınıfı öğrencilerinin I.sırada, son sınıf öğrencilerinden daha çok öğretmenlik mesleği için iyi eleman yetiştirildiği konusunda olumlu görüşe sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir.

İhtiyaç Duyulan Meslekler

“Sizce Toplumda İhtiyaç Duyulan Üç Tane Mesleği Sırasıyla Yazınız?” sorusuna, öğrencilerin verdikleri cevaplar Tablo 4’te (Ek-2) yer almaktadır.

Tablo 4’te görüldüğü gibi, hem hazırlık sınıfı öğrencileri, hem de son sınıf öğrencileri (%74.2 ve %60.9) oranlarla I. sırada öğretmenlik mesleğine, (%50.0 ve %48.4) oranlarla II. sırada doktorluk mesleğine, (%13.6 ve %20.3)

oranlarla III. sırada ise mühendislik mesleğine ihtiyaç duyulduğunu belirtmişlerdir.

Bununla birlikte, öğretmenlik mesleği dışındaki diğer meslekler bir kategoride değerlendirildiği takdirde, hem hazırlık sınıfı öğrencileri hem de son sınıf öğrencileri (%74.2 ve %60.9) oranlarla I.sırada öğretmenlik mesleğine ihtiyaç duyulduğunu belirtirken, (%77.3, %67.2, %78.8, %71.9 II. ve III. sırada diğer mesleklere ihtiyaç duyulduğunu belirtmişlerdir.

Bu sonuç, diğer meslekler kategorisinde II. sırada doktorluk mesleğine, III. sırada ise mühendislik mesleğine ihtiyaç duyulduğunun belirtilmesi, bu üç meslekle ilgili toplumsal gerçeğin dile getirildiği şekilde yorumlanabilir.

Öğrencilerin Kendilerini Yetenekli Gördükleri Meslekler

“En Çok Hangi Meslekler İçin Kendinizi Yetenekli Görüyorsunuz, Sırasıyla Üç Tanesini Yazınız?” sorusuna, öğrencilerin verdikleri cevaplar Tablo 5’te (Ek-3) yer almaktadır.

Tablo 5’te görüldüğü gibi, hem hazırlık sınıfı öğrencileri, hem de son sınıf öğrencileri (%36.4, %40.6, %30.3, %15.6, %22.7, %14.1) oranlarla her üç sırada da öğretmenlik mesleği için kendilerini yetenekli gördüklerini ifade etmişlerdir.

Bununla birlikte, öğretmenlik mesleği dışındaki diğer meslekler bir kategoride değerlendirildiği takdirde hem hazırlık sınıfı öğrencileri hem de son sınıf öğrencileri (%57.6, %53.1, %60.6, %68.8, %60.6, %54.7) oranlarla her üç sırada da büyük çoğunlukla diğer meslekler için kendilerini yetenekli gördüklerini belirtmişlerdir.

Bu sonuç, Anadolu Öğretmen Liselerine aday seçimi ile ilgili 13. Madde başlığı altında “aday seçimi yapılırken, öğrencinin öğretmenlik mesleğine karşı ilgisinin bulunup bulunmadığı da göz önüne alınmalıdır” ifadesiyle tutarlılık göstermediği şeklinde yorumlanabilir.

Üniversite Sınavlarında Tercih Edilmesi Düşünülen Meslekler

“Üniversite Sınavlarında Tercih Etmeyi Düşündüğünüz İlk Üç Mesleği Sırasıyla Yazınız?” sorusuna, öğrencilerin verdikleri cevaplar Tablo 6’da (Ek-4) yer almaktadır

Tablo 6’da görüldüğü gibi, hem hazırlık sınıfı öğrencileri hem de son sınıf öğrencileri (%30.3, %39.1, %27.3, %17.2, %21.2, %28.2) oranlarla her üç sırada da öğretmenlik mesleğini tercih etmeyi düşündüklerini belirtmişlerdir.

Bununla birlikte, öğretmenlik mesleği dışındaki diğer meslekler bir kategoride değerlendirildiği takdirde, hem hazırlık sınıfı öğrencileri hem de son sınıf öğrencileri (%65.2, %60.9, %59.1, %56.2, %62.1, %35.9) oranlarla, her üç sırada diğer meslekleri tercih etmeyi düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Bu sonuç, Anadolu Öğretmen Liseleri Yönetmeliği’nin 5.maddesinde yer alan “Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarına öğrenci hazırlamak, Öğrencilerine öğretmenlik ruhu aşılamak ve öğretmenlik mesleğini sevdirmek” (MEB, 1992: 302) ifadeleriyle örtüşmediği şeklinde yorumlanabilir.

Meslek Seçimini Etkileyen En Önemli Faktörler

“Üniversite Sınavlarında Meslekleri Seçmenize Etki Eden En Önemli Faktörleri Önem Sırasına Göre 1,2,3,Rakamlarını Kullanarak Numaralandırınız?” sorusuna, öğrencilerin verdikleri cevaplar Tablo 7’de (Ek-5) yer almaktadır.

Tablo 7’de görüldüğü gibi, hem hazırlık sınıfı öğrencileri, hem de son sınıf öğrencileri I. sırada çoğunlukla (%72.7, %68.8) duyulan özel ilgiden dolayı;

II. sırada hazırlık sınıfı öğrencileri (%27.3) oranla toplumsal saygınlıktan dolayı, son sınıf öğrencileri (%29.7) oranla parasal getirisinin iyi olmasından dolayı; III. sırada hazırlık sınıfı öğrencileri (%25.8) oranla parasal getirisinin iyi olmasından dolayı, son sınıf öğrencileri ise (%29.7) oranla toplumsal saygınlıktan dolayı meslekleri tercih edeceklerini belirtmişlerdir.

Bu konuda, hazırlık sınıfı öğrencileri ile son sınıf öğrencileri arasındaki önemli görülebilecek fark; hazırlık sınıfı öğrencileri II. sırada önemli faktör olarak “Mesleğin Toplumsal Saygınlığı”nı belirtirken, son sınıf öğrencileri bu faktörün III. sırada önemli olduğunu belirtmişlerdir. Diğer taraftan, son sınıf öğrencileri II. sırada önemli faktör olarak “Parasal Getirisinin İyi Olması”nı belirtirken, hazırlık sınıfı öğrencileri bu faktörü III. sırada belirtmişlerdir. Öğrencilerin, meslekleri seçmede, çoğunlukla “Mesleğe karşı duyulan özel ilgi”yi I. sırada ifade etmeleri, mesleklerde nitelikli kimselerin yetişeceği şeklinde yorumlanabilir.

SONUÇLAR

Araştırmada elde edilen bulgulara göre,

1.Öğrenciler öğretmen olmaktan çok, eğitiminin iyi olması nedeniyle bu okulu tercih etmişlerdir.

2.Öğrencilerin az bir kısmı, bu okulu kazandıklarına memnun olmuşlardır. Çoğunluğu, başta fen lisesi olmak üzere başka okulları kazanmak istemişlerdir.

3.Öğrenciler, üniversitelerde I. sırada öğretmenlik mesleği için iyi eleman yetiştirildiğini belirtmişlerdir.

4.Öğrenciler, başta öğretmenlik mesleği olmak üzere doktorluk ve mühendislik mesleklerine toplumun daha çok ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

5.Öğretmenlik mesleği dışındaki diğer meslekler bir kategoride değerlendirildiğinde, öğrenciler, çoğunlukla öğretmenlik mesleği dışındaki diğer meslekler için kendilerini yetenekli gördüklerini ifade etmişlerdir.

6.Öğretmenlik mesleği dışındaki diğer meslekler bir kategoride değerlendirildiğinde, öğrenciler, çoğunlukla üniversite sınavlarında öğretmenlik mesleği dışındaki diğer meslekleri tercih edeceklerini belirtmişlerdir.

7.Öğrenciler, üniversite sınavlarında I. Sırada, mesleklere karşı duyulan özel ilgiden dolayı meslekleri seçeceklerini ifade etmişlerdir.

ÖNERİLER

1.Bu okullara, aday seçimi yapılırken, öğretmenler kurulu, bu okullarla ilgili yönetmeliğin 13. Maddesinde yer alan “öğrencinin öğretmenlik mesleğine karşı ilgisi” ölçütünü kesinlikle göz ardı etmemesi gerekmektedir.

2.Okul programlarında, ilgili yönetmeliğin 6.maddesinde yer alan “öğretmenlik mesleğine ilgi ve sevgi uyandıran dersler” ve “öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının ilgili bölümlerine yönlendirici dersler”e daha çok yer verilmelidir.

3.Bu kurumlarda çalışan öğretmenlerin, programlar aracılığıyla bu okulların amaç, kuruluş ve görevleriyle ilgili 5. Maddede yer alan “öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarına öğrenci hazırlamak, öğrencilere öğretmenlik ruhunu aşılama ve öğretmenlik mesleğini sevdirecek, öğretmenlik

mesleğinin gerektirdiği davranışları kazandırmak” ilkelerini uygulamada gerçekleştirilmeleri gerekmektedir.

4. Bu okul mezunlarının öğretmen yetiştiren yükseköğretim programlarını tercih etmeleri için, öğretmenlik mesleğinin hem sosyal hem de ekonomik yönden daha cazip hale getirilmesi gerekmektedir.

5. Anadolu Öğretmen Liselerinin, öğretmen yetiştiren kurumların kaynağını oluşturmaları açısından, bu okulları kazanan öğrencilerden, sadece öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarını tercih edeceklerine parasız yatılılık ve bursluluk imkânı sağlanmalıdır.

Tablo 3. İyi Eleman Yetiştirilen Meslek Alanları

MESLEKLER	I. SIRADA				II. SIRADA				III. SIRADA				
	Hazırlık Sınıfları		Son Sınıflar		Hazırlık Sınıfları		Son Sınıflar		Hazırlık Sınıfları		Son Sınıflar		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmenlik	35	53.0	24	37.5	8	12.1	7	10.9	10	15.2	11	17.2	
Diğer Meslekler	Doktorluk	19		11		19		19		13		6	
	Mühendislik	8		8		15		9		10		8	
	Hukuk			2		11		3		11		5	
	Eczacılık									3			
	Bilim Adamı		31	47.0		27	42.2	2	50	75.8		38	59.4
	Politikacı											3	
	Hemşirelik	2										3	
v.s.	2		6		3		7		8		7		
Cevapsız			13	20.3	8	12.1	19	29.7	11	16.6	24	37.5	
Toplam	66	100	64	100	66	100	64	100	66	100	64	100	

Tablo 4. İhtiyaç Duyulan Meslekler

MESLEKLER	I. SIRADA				II. SIRADA				III. SIRADA				
	Hazırlık Sınıfları		Son Sınıflar		Hazırlık Sınıfları		Son Sınıflar		Hazırlık Sınıfları		Son Sınıflar		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmenlik	49	74.2	39	60.9	8	12.1	13	20.3	4	6.1	4	6.2	
Diğer Meslekler	Doktorluk	13		12		33		31		7		9	
	Mühendislik	2				5		3		9		13	
	Bilim Adamı					3		2		5			
	Hakim					2				3		3	
	Avukat									4		4	
	Polislik			2		2		2		6		2	
	Politikacı			2								3	
	Eczacılık									2			
	Astronot	2											
	Subay									2			
	Esnaf									2			
	İyi Yönetici									2			
	Psikolog											2	
v.s.			8		6		5		10		10		
Cevapsız			1	1.6	7	10.6	8	12.5	10	15.1	14	21.9	
Toplam	66	100	64	100	66	100	64	100	66	100	64	100	

Tablo 5. Öğrencilerin Kendilerini Yetenekli Gördükleri Meslekler

MESLEKLER	I. SIRADA				II. SIRADA				III. SIRADA			
	Hazırlık Sınıfları		Son Sınıflar		Hazırlık Sınıfları		Son Sınıflar		Hazırlık Sınıfları		Son Sınıflar	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğretmenlik	24	36.4	26	40.6	20	30.3	10	15.6	15	22.7	9	14.1
Diğer Meslekler	Mühendislik	13		10		12		6		4		3
	Doktorluk	16		13		7		6		10		7
	Reh. ve Dan.							7				2
	Eczacılık	2				5		4		2		3
	Hukuk	2	38	4	53.1	7	40	5	60.6	2	40	3
	Avukatlık	2		2				2		2		5
	Politikacı											
	Mimar									2		
	Halkla İlişk.							2				2
	Polislik					2						2
	Gazetecilik											2
	Bankacılık											2
	v.s.	5		9		7		12		10		4
Cevapsız	4	6.0	4	6.3	6	9.1	10	15.6	11	16.7	20	31.2
Toplam	66	100	64	100	66	100	64	100	66	100	64	100

Tablo 6. Sınavlarda Tercih Edilmesi Düşünülen Meslekler

MESLEKLER	I. SIRADA				II. SIRADA				III. SIRADA				
	Hazırlık Sınıfları		Son Sınıflar		Hazırlık Sınıfları		Son Sınıflar		Hazırlık Sınıfları		Son Sınıflar		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmenlik	21	31.8	25	39.1	18	27.3	11	17.2	14	21.2	18	28.2	
Diğer Meslekler	Mühendislik	19		9		5		7		11		7	
	Doktorluk	17		17		10		12		11		6	
	Avukatlık	2				3				7			
	Eczacılık	2	43	3	65.2	2	39	6	56.2	2	41	2	
	Tercümanlık							4					
	Hukuk			2				3		2		2	
	Siyas. Bilim.			2						2		3	
	Halkla İlişk.											2	
	Uluslara. İlişk.			2									
	Askeri Okul			2									
	v.s.	3		2		9		4		6		6	
													35.9

Cevapsız	2	3.0			9	13.6	17	26.6	11	16.7	23	35.9
Toplam	66	100	64	100	66	100	64	100	66	100	64	100

Tablo 7. Meslek Seçimini Etkileyen En Önemli Faktörler

FAKTÖRLER	1. SIRADA				2. SIRADA				3. SIRADA			
	Hazırlık Sınıfları		Son Sınıflar		Hazırlık Sınıfları		Son Sınıflar		Hazırlık Sınıfları		Son Sınıflar	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Aile ve yakınların isteği	3	4.6	4	6.2	4	6.0	8	12.5	9	13.6	10	15.6
Piyasanın mesleğe olan talebi	2	3.0	3	4.7	13	19.7	8	12.5	8	12.1	6	9.4
Mesleğe karşı duyulan özel ilgi	48	72.7	44	68.8	7	10.6	6	9.4	6	9.1	4	6.2
Mezun olduktan sonra parasal getirisi iyi	6	9.1	6	9.4	15	22.7	19	29.7	17	25.8	11	17.2
Mesleğin toplumsal saygınlığı	5	7.6	4	6.2	18	27.3	11	17.2	14	21.1	19	29.7
Öğretmen önerisi			1	1.6	3	4.6	1	1.6	1	1.5		
Cevapsız	2	3.0	2	3.1	6	9.1	11	17.2	11	16.7	14	21.9
Toplam	66	100.0	64	100.0	66	100.0	64	100.0	66	100.0	64	100.0

Kaynakça

- ÇAĞLAR, Doğan. (1987), "Öğretmen Adaylarının Seçimi ile İlgili Uygulamaların Dünü-Bugünü-Yarını". Ankara: **Öğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarının Dünü-Bugünü-Geleceği Sempozyumu.**
- ÇOBAN, Ahmet. (1996), "Eğitim Fakülteleri ile Eğitim Yüksekokullarının Programlar Açısından Bütünleştirilmesi". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara : **A. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.**
- GÜRKAN, Tanju. (1993), **İlkokul Öğretmenlerinin Öğretmenlik Tutumları ile Benlik Kavramları Arasındaki İlişki.** Ankara: Sevinç Matbaası.
- KAVCAR, Cahit. (1982), "Tarihe Karışan Bir Öğretmen Modeli: Yüksek Öğretmen Okulu". Ankara: **A.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt : 18, Sayı:1.
- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI. (2003). **Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınav Kılavuzu.** Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- _____.(1991), **XI. Milli Eğitim Şurası (8-11Haziran 1982) Öneriler, Konuşmalar, Kararlar.** Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- _____.(1992), **Öğretmen Yetiştirmede Koordinasyon.** Ankara.
- _____.(1993), **Öğretmen Yetiştirme Toplantısı (30 Nisan-2 Mayıs 1993, İstanbul).** Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- OK, Ahmet. (1992), "Öğretmen Yetiştirme Programlarına Aday Seçimi". **Educational Report.** Ankara: M.E.T.U. Faculty of Education.